

Protocol Social Media

Erik-Jan Holleman
15-03-2023

Inhoud

1 Inleiding	3
2 Uitgangspunten	4
3 Social Media in de school	5
3.1 Voor alle gebruikers (medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers)	5
3.2 Voor medewerkers tijdens werksituaties.....	6
3.3 Voor medewerkers tijdens privésituaties	6
3.4 Voor leerlingen	7
4 Sancties en gevolgen	8
4.1 Sancties en gevolgen voor medewerkers.....	8
4.2 Sancties en gevolgen voor leerlingen.....	9
5 Handreiking omgaan met Social Media bij leerlingen.....	10
6 Nuttige links.....	12

1 Inleiding

Sociale media zoals Twitter, Facebook, WhatsApp, YouTube en LinkedIn bieden de mogelijkheid om te laten zien dat men trots is op de stichting/school en het kan een bijdrage leveren aan een positief imago van de stichting /school. Van belang is te beseffen dat berichten op sociale media (onbewust) de goede naam van de stichting/school en betrokkenen kunnen schaden. Om deze reden vraagt stichting OPONOA om bewust met de sociale media om te gaan. Essentieel is dat, net als in communicatie in de normale wereld, de onderwijsinstellingen en de gebruikers van sociale media de reguliere fatsoensnormen in acht blijven nemen en de nieuwe mogelijkheden met een positieve instelling benaderen. Stichting OPONOA vertrouwt erop dat haar medewerkers, leerlingen, ouders/verzorgers en andere betrokkenen verantwoord om zullen gaan met sociale media en heeft dit protocol opgesteld om een ieder die bij een school van stichting OPONOA betrokken is of zich daarbij betrokken voelt daarvoor richtlijnen en, waar relevant, regels te geven.

2 Uitgangspunten

- Stichting OPONOA onderkent het belang van sociale media.
- Dit protocol draagt bij aan een goed en veilig school- en onderwijsklimaat;
- Dit protocol bevordert dat de instelling, medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers op de sociale media communiceren in het verlengde van de missie en visie van de onderwijsinstelling en de reguliere fatsoensnormen. In de regel betekent dit dat we respect voor de school en elkaar hebben en iedereen in zijn waarde laten;
- De gebruikers van sociale media dienen rekening te houden met de goede naam van de school en van een ieder die betrokken is bij de school;
- Het protocol dient de onderwijsinstelling, haar medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers tegen zichzelf en anderen te beschermen tegen de mogelijke negatieve gevolgen van de sociale media.
- Deze richtlijnen zijn bedoeld voor alle betrokkenen die deel uitmaken van een school van de stichting OPONOA; dat wil zeggen medewerkers, leerlingen, ouders/verzorgers, stagiaires en mensen die op een andere manier verbonden zijn aan een school van OPONOA.
- De richtlijnen in dit protocol hebben enkel betrekking op school gerelateerde berichten of wanneer er een overlap is tussen school, werk en privé.

3 Social Media in de school

3.1 Voor alle gebruikers (medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers)

1. Het is medewerkers en leerlingen niet toegestaan om tijdens de lessen actief te zijn op sociale media dan wel beeld en/of geluidsopnamen te maken en/of te verspreiden, tenzij door de schoolleiding respectievelijk leraren hiervoor vooraf toestemming is gegeven.
2. Het is betrokkenen toegestaan om kennis en informatie over de school en de medewerkers van de school te delen, mits het geen persoonsgegevens¹ betreft en andere betrokkenen niet schaadt.
3. De betrokkene is persoonlijk verantwoordelijk voor de inhoud die hij publiceert op de sociale media.
4. Elke betrokkene dient zich ervan bewust te zijn dat de gepubliceerde teksten en uitlatingen voor onbepaalde tijd openbaar zullen zijn, ook na verwijdering van het bericht.
5. De onderwijsinstelling vraagt aantoonbaar schriftelijke toestemming aan medewerkers, ouders/verzorgers of aan leerlingen jonger dan 16 jaar om foto-, film- en geluidsopnamen van aan school gerelateerde situaties, waarop zij zijn afgebeeld, op de school- en/of persoonlijke sociale media te zetten. Deze toestemming wordt gevraagd bij de aanmelding van leerlingen en wordt ieder jaar bijgewerkt. De gegevens zijn terug te vinden in Parnassys/Parro.
6. Het is medewerkers niet toegestaan om met een privéaccount 'vrienden' te worden van leerlingen en ouders/verzorgers op sociale media.
7. Het is ouders/verzorgers en leerlingen niet toegestaan om opnames te maken van lessen op afstand en deze te delen op sociale media.
8. Iedereen neemt de reguliere fatsoensnormen tegenover betrokkenen van de onderwijsinstelling in acht. Indien handelingen worden verricht die in strijd zijn met de reguliere fatsoensnormen en/of (mogelijk) een strafbaar karakter hebben (bijvoorbeeld: hacken van een account, radicalisering, sexting, pesten, stalken, bedreigen, het verspreiden van memes of anderszins beschadigen), dan neemt de school passende maatregelen².
9. Indien een betrokkene kennis heeft van ontoelaatbare en/of grensoverschrijdende communicatie in woord, beeld en/of geluid dan dient hij dat te melden bij de schoolleiding of het bestuur.
10. Als een probleem speelt in een klein groepje, wordt het gesprek aangegaan met de desbetreffende leerlingen. Wanneer het probleem bij meerdere leerlingen speelt, wordt het besproken in die groep. Als het probleem tot slot in meerdere groepen speelt, kan een extern persoon worden uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld van deze gesprekken.

¹ „Persoonsgegevens”: alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon („de betrokkene”); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon (artikel 4 AVG).

² Zie ook: sancties en gevolgen voor medewerkers en leerlingen.

3.2 Voor medewerkers tijdens werksituaties

1. Een medewerker geeft via Parro of een andere digitale wijze van de school bijzondere aangelegenheden door, zoals bijvoorbeeld lesuitval, het opgeven van huiswerk, het herinneren aan de gymspullen, schoolreisje, schoolkamp.
2. Medewerkers hebben een bijzondere verantwoordelijkheid bij het gebruik van sociale media: privémeningen van medewerkers kunnen eenvoudig verward worden met de officiële standpunten van de onderwijsinstelling.
3. Indien een medewerker deelneemt aan een discussie op Social Media die (op enigerlei wijze) te maken heeft met stichting OPONOA en haar scholen dient de medewerker te vermelden dat hij medewerker is van de desbetreffende school en welke functie hij heeft.
4. Als online communicatie dreigt te ontsporen dient de medewerker direct contact op te nemen met zijn leidinggevende om de te volgen strategie te bespreken.
5. Bij twijfel of een publicatie in strijd is met deze richtlijnen neemt de medewerker contact op met zijn leidinggevende.

3.3 Voor medewerkers tijdens privésituaties

1. Het is de medewerker toegestaan om school/werk gerelateerde onderwerpen te publiceren mits het geen persoonsgegevens die de school, haar medewerkers, leerlingen, ouders/verzorgers en andere betrokkenen betreft. Ook mag de publicatie de naam van de school niet schaden.
2. Het is voor medewerkers niet toegestaan standpunten en/of overtuigingen uit te dragen die in strijd zijn met de missie en visie van stichting OPONOA en haar scholen en de uitgangspunten van dit protocol.
3. Indien de medewerker deelneemt aan een discussie die (op enigerlei wijze) te maken heeft met de onderwijsinstelling dient hij te vermelden dat hij medewerker is van desbetreffende school.
4. Als de medewerker over stichting OPONOA en haar scholen publiceert dient hij het bericht te voorzien van de mededeling dat de standpunten en meningen in dit bericht de eigen persoonlijke mening zijn (op persoonlijke titel zijn geschreven) en los staan van eventuele officiële standpunten van stichting OPONOA.

3.4 Voor leerlingen

Dit protocol is van toepassing op alle leerlingen van stichting OPONOA, onafhankelijk van de plaats waar zij hun Social Media gebruiken.

1. De leerling laat ieder in zijn waarde en behandelt anderen netjes en met respect.
2. De leerling respecteert de privacy van anderen en verspreidt dus geen informatie, foto's of video's over anderen, als zij daar geen toestemming voor hebben gegeven of als zij daar negatieve gevolgen van kunnen ondervinden.
3. De leerling gebruikt Social Media niet om te pesten, kwetsen, stalken, bedreigen, beschadigen en anderen zwart te maken.
4. De leerling is verantwoordelijk voor wat hij/zij deelt op Social Media en kan daarop aangesproken worden. Ook het doorsturen en herplaatsen van media zijn handelingen waar hij/zij op aangesproken kan worden.
5. De leerling zorgt ervoor dat hij/zij weet hoe de Social Media werken voordat ze gebruikt worden, dat de instellingen van de Social Media goed staan en dat niet meer informatie gedeeld wordt dan hij/zij wil.
6. De leerling is zich bewust van het feit dat berichten op Social Media altijd vindbaar (openbaar) zijn en moeilijk vernietigbaar.
7. De leerling helpt anderen om goed en verstandig gebruik te maken van Social Media en kan anderen aanspreken op het gebruik van Social Media. Als dit aanspreken niet lukt kan hij/zij hulp vragen aan de leerkracht.
8. De leerling gebruikt een device (Chromebook, iPad) in combinatie met Social Media tijdens schooltijden uitsluitend na toestemming van de leerkracht.
9. Internet, Social Media en het netwerk van de school worden alleen gebruikt voor acceptabele doeleinden. De leerling bezoekt geen sites die pornografisch, racistisch, discriminerend, beledigend of aanstootgevend zijn, noch informatie downloadt en verspreidt die pornografisch, racistisch, discriminerend, beledigend of aanstootgevend is.
10. De leerling houdt zich niet bezig met via hacken ongeoorloofd toegang te krijgen tot niet-openbare sites of programma's.
11. De leerling deelt geen informatie, foto's of video's die niet bedoeld zijn om verder te verspreiden.
12. De leerling deelt zijn inloggegevens niet met anderen en doet geen poging deze gegevens van medeleerlingen in te zien.
13. De leerling meldt zich bij de leraar, indien hij beschikt over informatie over de voorafgaande punten.

4 Sancties en gevolgen

4.1 Sancties en gevolgen voor medewerkers

1. Medewerkers houden zich bij de vervulling van hun functie aan de regels die ten behoeve van de goede gang van zaken door de werkgever door middel van instructies en/of reglementen zijn vastgesteld³ en hem door werkgever zijn verstrekt, waaronder het protocol Sociale Media.
2. Medewerkers die in strijd handelen met dit protocol maken zich mogelijk schuldig aan plichtsverzuim. Alle correspondentie over dit onderwerp wordt opgenomen in het personeelsdossier.
3. Indien schoolleiding of het bestuur de wijze van communiceren door een medewerker als 'grensoverschrijdend' kwalificeert, zal allereerst een gesprek worden aangegaan met betrokkene(n) en schoolleiding/bestuur. Naar aanleiding van dit gesprek wordt al dan niet een telefonische melding gedaan bij de Landelijke Vertrouwensinspecteur (0900 – 1113111).
4. Afhankelijk van de ernst van de uitingen en/of gedragingen van medewerkers en de gevolgen daarvan worden rechtspositionele maatregelen genomen die variëren van waarschuwing, schorsing, berisping, ontslag en ontslag op staande voet. Dit wordt altijd vooraf gegaan door een gesprek met betrokkene(n) en leidinggevende(n). Dit kunnen zijn de locatiecoördinator, Directie Onderwijs Team, CvB of een combinatie hiervan.
7. Wanneer uitingen of gedragingen van medewerkers mogelijk een strafrechtelijke overtreding inhouden kan door de stichting of een school melding of aangifte bij de politie worden gedaan. Dit wordt altijd vooraf gegaan door een gesprek met betrokkene(n) en leidinggevende(n). Dit kunnen zijn de locatiecoördinator, Directie Onderwijs Team, CvB of een combinatie hiervan.

³ Zie artikel 11.2 lid 2 CAO PO

4.2 Sancties en gevolgen voor leerlingen

1. Leerlingen en/of ouders/verzorgers die in strijd met dit protocol handelen maken zich mogelijk schuldig aan verwijtbaar gedrag. Alle correspondentie over dit onderwerp wordt opgenomen in het leerlingendossier.
2. Afhankelijk van de ernst van de uitingen en/of gedragingen van leerlingen en/of ouders/verzorgers en de gevolgen daarvan worden jegens hen maatregelen genomen die onder meer kunnen bestaan uit: het in bewaring nemen van devices, het verwijderen van berichten en/of beelden daarop, een waarschuwing, schorsing en verwijdering van school. Dit wordt altijd vooraf gegaan door een gesprek met betrokkene(n) en leidinggevende(n). Dit kunnen zijn de locatiecoördinator, Directie Onderwijs Team, CvB of een combinatie hiervan.
3. Wanneer uitingen of gedragingen van leerlingen en/of ouders/verzorgers mogelijk een strafrechtelijke overtreding inhouden kan door de stichting of een school melding of aangifte bij de politie worden gedaan. Dit wordt altijd vooraf gegaan door een gesprek met betrokkene(n) en leidinggevende(n). Dit kunnen zijn de locatiecoördinator, Directie Onderwijs Team, CvB of een combinatie hiervan.

5 Handreiking omgaan met Social Media bij leerlingen

In een veilige school gaan kinderen verantwoord, respectvol en bewust met elkaar om. Dat geldt ook voor gedrag online en de omgang op sociale media. Het leven van jonge mensen speelt zich voor een groot deel online af. Voor scholen is het vaak lastig om daar grip op te krijgen. Net als in de fysieke omgeving gelden hier afspraken en moet duidelijk zijn wat acceptabel is en wat niet.

Onder Social Media vallen alle online platformen waarbij gebruikers de inhoud verzorgen. Interactie en dialoog tussen de gebruikers staan hier centraal. Er is weinig of geen invloed van een redactie. Deze platformen worden daarnaast veel ingezet voor commerciële doeleinden; zonder dat de gebruiker dit soms in de gaten heeft. Zo krijg je gesponsorde berichten als je eerder interesse hebt getoond in een productgroep of krijg je op basis van de pagina's die je volgt voorgestelde berichten met inhoud die je waarschijnlijk interessant vindt. Hier kunnen commerciële partijen achter zitten die geld aan je willen verdienen of je mening willen beïnvloeden.

Via sociale media houden we contact met anderen. We laten onszelf zien door het posten van berichten, het plaatsen van foto's, filmpjes, likes en tags. We onderhouden vriendschappen en laten zien wat belangrijk is voor ons. Zodra kinderen een smartphone of tablet hebben en op sociale media actief zijn, blijkt het erg belangrijk voor ze te zijn en onmisbaar in het onderlinge contact. Het geeft ze rust om te weten dat ze gemakkelijk contact kunnen krijgen en ze voelen zich hier gezien en gesteund.

Het is een plek waar ze zich kunnen ontspannen en plezier kunnen maken, waar ze zichzelf ontdekken en leren omgaan met anderen.

Social Media is een verlengstuk van de fysieke wereld. Contacten onderhouden en uitwisselen van informatie langs digitale weg is een groot goed. Het is een belangrijk deel van de identiteit van leerlingen en het is een verlengstuk van de fysieke, offlinewereld. Het heeft helaas ook een donkere kant. Online pesten, uiten van bedreigingen, zonder toestemming delen van beeldmateriaal, chantage met dit beeldmateriaal, discriminatie en het hacken van accounts zijn slechts een paar voorbeelden. Daarom willen we jonge mensen leren omgaan met de sociale aspecten van online mogelijkheden. Ze moeten leren wat ze kunnen doen wanneer ze te maken krijgen met negatief gedrag, maar ook hoe ze zichzelf respectvol gedragen in een online omgeving. Als leraar heb je daarin een belangrijke rol. Scholen maken gebruik van projecten als Media Masters om leerlingen hierin te begeleiden en te onderwijzen.

- Het gesprek met je leerlingen is de beste start. Wacht niet op een incident. Leerlingen vinden het fijn en belangrijk dat je oprechte interesse toont en vragen stelt over wat er speelt in hun leven. Sociale media zijn hier onderdeel van. Waarom gebruiken ze sociale media? Welke positieve kanten zien ze? Hebben ze ook wel eens iets negatiefs meegemaakt en hoe was dat dan? Wees je ervan bewust dat leerlingen hechten aan privacy.
- Maak samen met de leerlingen afspraken over gedrag. Sociale omgangsvormen gelden online net zo goed als offline. Een gemakkelijke richtlijn is dat de afspraken die in de klas gelden ook online van toepassing zijn. Wanneer je in de klas een ander niet uitscheldt, waarom zou dat online dan wel mogen? Een niet acceptabele opmerking in een persoonlijk gesprek is ook online niet acceptabel. Wat je 'hier' niet doet, doe je 'daar' ook niet. Laat leerlingen onderzoeken welke verschillen en overeenkomsten er zijn tussen online en offlinegedrag. Een opmerking waar niet goed over is nagedacht, kan online veel meer impact hebben omdat die in een keer beschikbaar wordt gesteld aan een grote groep mensen. Hetzelfde geldt voor een foto die met een druk op de knop wordt gedeeld. Laat ze nadenken waarom je je online misschien anders gedraagt dan offline.
- Wijs leerlingen op de risico's die je online kunt lopen en wat ze kunnen doen als het toch misgaat. Benoem ook dat ze altijd bij je terecht kunnen voor een luisterend oor en advies.
- Maak gebruik van de groepsdynamiek. Jij bent samen met je leerlingen één groep. Die groep kun je inzetten om te signaleren en te steunen. Vraag wat leerlingen willen dat anderen doen en wat juist niet. Wanneer voelen ze zich gesteund of in de steek gelaten? Hoe kunnen ze elkaar steunen wanneer het lastig wordt? Wanneer je zo de kracht van de groep inzet, gaat het gesprek over sociale omgang en betrokkenheid bij elkaar.
- Leer van je leerlingen. De gesprekken over online gedrag en sociale media zijn niet altijd makkelijk. Het kan zijn dat je het gevoel hebt minder te weten over sociale media dan je leerlingen. Misschien sta je wat betreft kennis over applicaties en gebruik op achterstand. Gelukkig zit de kennis en vaardigheid in je eigen klas. Natuurlijk moet je op de hoogte zijn van ontwikkelingen, maar het is niet nodig dat je in detail alles afweet van een nieuwe app. Je hoeft geen specialist te zijn. Juist wanneer je niet-wetend vragen stelt, krijg je informatie die je voorheen niet had en kan je de situatie gebruiken om een gesprek op gang te brengen.
- Zet je levenservaring en professionele en morele autoriteit in. Als leraar heb je een voorsprong op grond van je leeftijd, opleiding en ervaring. Je beschikt over autoriteit, zowel vanuit je professie als op moreel gebied. In het gesprek is dat wat je onderscheidt én waar leerlingen behoefte aan hebben. Door de juiste vragen te stellen, zet je ze aan het denken. Soms bepaal jij een grens waar ze niet overheen mogen. Daarmee heb je een vanzelfsprekende rol op het gebied van het ontwikkelen van gezamenlijke waarden en het omgaan met dilemma's en grenzen. Het is goed om te beseffen dat je niet kunt weten wanneer die grens online wordt overschreden, laat staan dat je daar in het moment op kunt sturen. Door in de klas aan te geven wat acceptabel is en wat niet en ook telkens de link te leggen met de online wereld, zorg je ervoor dat die twee omgevingen logisch met elkaar zijn verbonden.

- Wees je bewust van je (voorbeeld)rol. Online contact tussen jou en een leerling moet functioneel en school gerelateerd zijn. Waak ervoor dat onschuldig en vriendschappelijk contact met leerlingen kan eindigen in grensoverschrijdend gedrag. Een vraag die je jezelf kunt stellen is of je de informatie die je deelt met een leerling ook kunt laten zien aan een collega. Wat jij zelf doet en hoe je je gedraagt op sociale media zegt meer dan alle regels, richtlijnen en protocollen.
- Grijp in als het misgaat. Als de sociale veiligheid in het geding komt moet je ingrijpen, bijvoorbeeld wanneer sprake is van bedreigingen, (cyber)pesten, ongeoorloofd verspreiden van materiaal, accounts die gehackt worden en cyberstalking. Dit beperkt zich tot het onderling gedrag tussen leerlingen, wat van invloed is op de sfeer in de klas.
- Bespreek met leerlingen de vijf poortwachters van Kennisnet ([link](#)).

6 Nuttige links

www.helpwanted.nl

www.meldknop.nl

www.kennisnet.nl

www.bureaujeugdenmedia.nl/home/wat-doen-we/

www.mediawijzer.nl/

Lessen uit Kriebels in je Buik, Risk Factory en Media Masters